

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

כנס חיזוק והתעוררות

ביום שני פרשת ויצא ז' כסלו תשפ"א התקיים בס"ד על ידי מפעל 'הילכתא' כינוס חיזוק מיוחד בבית הכנסת פינסק קרלין ירושלים, בעניני 'צניעות הלבוש' ו'כיסוי הראש'.

את הכינוס הנחה בטוב טעם הרב **לוי יצחק לדרמן שליט"א** מחשובי האברכים בשיבת מיר, ופתח שהכינוס מיועד לחפצים להדר במצוות הצניעות כשם שמהדרים בכל מצווה. הצניעות היא סיבה לחכמה וסיומן לחכמה, שנאמר 'את צנועים חכמה'.

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א מראשי ישיבת 'קול תורה' ומרבני שכונת מטרסדורף ובית וגן, ביאר את הצורך לדבר בעניינים אלו גם לגברים, וביקר את כל מי שעוסק ומתחזק בעניינים נעלים אלו, בודאי הקב"ה ימלא משאלות ליבו לטובה, כמו שהוא מתאמץ לעשות את רצונו ה'.

הגאון רבי צבי וובר שליט"א חבר בד"ץ שארית ישראל ורב שכונת נוה יעקב, נשא דברים נלהבים במעלת הצניעות, והכביר בגודל זכות המחמירים על עצמם, שיזכו להיות בגן עדן במחיצתו של שמואל, וחייד את החובה לצייט להוראות מטעם בית דין 'משמר התורה'.

הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א חדר"ב מורנו רבי ניסים קרליץ זצוק"ל, מראשי כולל חזון איש ורב שכונת 'רמת הארץ' בני ברק, ביאר גודל מעלת זכות של בת ישראל להיות 'פנימה', וענין 'צניעות' אצל הנשים מקביל לענין 'תורה' אצל האנשים, וחייד את החובה לצייט להוראות מטעם בית דין 'משמר התורה'.

לבקשת רבים, תמלול השיחות מופיע ב'אוסף גיליונות' השבוע פרשת וישלח תשפ"א. וכן ניתן להשיג במערכת 'הילכתא'.

מהתגובות הנלהבות והמשובח החם מציבור המשתתפים, אנו לומדים שישראל קדושים רוצים להתקדש ולהיטהר, ולהתחזק בעניינים נעלים אלו, יתן ה' ונזכה כולנו להרבות קדושה, ובזכות הצניעות נזכה לשמירה עלינו, כלשון הפסוק (דברים פרק כג פסוק טו) **פִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֻנָּה לְהַצִּילְךָ וְלִתֵּן אִיִּבְיָה לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִמֶּנִּי קְדוֹשׁ.**

ברכת התורה

עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת מאכל הסושי'

פה תברכו

תוכנית: בגיליון הנוכחי (מספר 289) נלמד אי"ה מה מברכים על מאכל הסושי, בגיליון שאחריו (מספר 290) נעסוק בדין תולעים באצות ים (נורי), בגיליון שאחריו (291) בדין בישול עכו"ם במאכל הסושי, ובגיליון האחרון בסדרה (מספר 292) בדין הכנת סושי בשבת.

מאכל עולמי: סושי (ביפנית 寿司), הוא מאכל יפני, המורכב מאורז בחומץ המשוכלב עם מרכיבים שונים, כגון דג 'נא' (לא מבושל כלל, או מבושל קצת) או מעושן, אצות מאכל וירקות שונים. בשישים השנים האחרונות נפוץ מאכל הסושי בכל רחבי העולם, כאשר בכל מדינה ומדינה ברחבי הגלובוס משנים במקצת את רכיבי וצורת המאכל, על פי רוב מכיל אורז, אצות ים, ודג.

בעשר השנים האחרונות, המאכל הפך למקובל מאוד, גם בקרב ציבור שומרי התורה והמצוות בני חו"ל, בהרבה אירועים מכוונים ויוקרתיים מגישים לאורחים מנות סושי בשפע, ואכן וועדי כשרות מעניקים השגחה למהדרין, ונפרט את חלקם; **התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה**, **Star-K בראשות הג"ר משה היימן שליט"א** **מבולטימור**, **Kof-K מארה"ב, כשרות VK בראשות הג"ר נחום אפרים טייטלבוים שליט"א** **אבד"ק וואלאווע**.

בשנים האחרונות, הסושי הגיע גם לארץ ישראל כאשר יש **חנויות בהשגחת בד"ץ מהדרין בראשות הרב רובין** מרחובות, **בד"ץ אגודת ישראל**, לאחרונה לפני מספר שבועות נפתח מסעדת 'סושי' ברחוב ירמיהו 68 ירושלים, בכשרות בד"ץ **העדה החרדית** ירושלים.

הסושי מוגש לסועדים ברחבי העולם במאות צורות, בכל חנות סושי יש אפשרות למגוון תפריטים, במאמר זה נתייחס לסוג הרגיל שיש בו מרכיבים שמברכים עליהם ארבע ברכות שונות, תחילה פורסים על מחצלת מיוחדת דף מרובע של אצות ים מסוג 'נורי', שוטחים עליו אורז (גדול ומיוחד, בישול משוכח, ומוסיפים באורז עמילן להחזיקו בצורתו) ומיישרים את האורז לפי הגודל של הטבלה (ברוב המתכונים האורז בחוץ, במעט מתכונים אצות ים החשורות מבחוץ). על האורז מניחים פרוסת של דג חי (סלמון נא, סלמון מבושל, טונה, ועוד) וירקות. אבוקדו. מגלגלים כמו רולדה בעזרת המחצלת, פורסים לפרוסות כ-2 ס"מ כל פרוסה, וכעת הסושי ראוי לאכילה, הסועד מחזיק פרוסה במקלות מיוחדות או במזלג ואוכל. חשוב להדגיש שהתפריט משתנה לפי בקשת הלקוח.

חברי מכון 'הילכתא' בסניר בחנות סושי SushiNBagels היחיד בהשגחת בד"ץ 'העדה החרדית'

פירות האחוים של הרכיבים (משוער בערך): אורז 40%, אצות 15%, דג נללא ביטול 15%, אבוקדו 15%, ירקות (מלפפון גזר וכדומה) 15%.

1. מזונות, העץ, האדמה, שהכל

4 ברכות: עת השאלה מה מברכים על הסושי, שיש בו את כל סוגי הברכות, אורז שמנהג העולם לברך עליו מזונות, אצת דג שברכתם שהכל, אבוקדו שברכתו העץ, ירקות שברכתם האדמה? וצדדי הספק הוא, האם מברך רק על הרוב ופוסטו את המיעוט, או שמברך רק על העיקר ופוסטו את הטפל מדין 'עיקר וטפל', או דלמא אין כאן 'עיקר וטפל' ומברך 4 ברכות (מזונות, העץ, האדמה, שהכל). ולפי הצד שצריך 4 ברכות, האם רשאי לקחת מתוך הסושי חתיכה מכל סוג ולברך, או שצריך לקחת 4 מאכלים אחרים ולברך עליהם.

קראנצ': יש סוגי סושי המצופה בקמח טפיוק ומטגנים אותו בשמן עמוק, ולכאורה אין מה קמח לומר שצריך לברך מזונות כמו בלינצ'עס, אכן לאחר בירור עם מומחי סושי התברר שאינו דומה כלל, כי בלינצ'עס המעטפת עשויה בצק, והמטרה היא במאכל משיב, אבל בסושי העיקר הוא החלק הפנימי, והקמח הוא רק שכבה דקה ביותר והוא עקין גימור בטעם של קראנצ', כמו שמניחים מגוון סוגי רוטבים, ודומה לשיניצל שמהנהג העולם לברך שהכל, כפי שהרכיב בזה בספר **וזאת הברכה** (פרק יא אות ג). שפירורי הלחם טפלים לטעם העיקרי של הבשר, ולא אומרים כל שיש בו טעם דגן הוא העיקר. ולדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (וזאת הברכה עמוד 108) או המעטפת של הקמח עבה צריך לברך עליהם מזונות. ומטו בשם **הגרי"ת נתן קופשץ שליט"א** שברכת השיניצל מזונות, כי הקמח בא לתת טעם כתבשיל וכל שיש בו מחשיבו לעיקר.

אצות ברכתם שהכל: אצות ים ואצות 'נורלי' מבואר בכמה ספרים, **תורת הברכות** (עמוד קצ"א) **וזאת הברכה** (עמוד 389), **שערי הברכה** (עמוד תל"ט, תשט"ו), שברכתם 'שהכל' ולא 'האדמה', כיון ששורשי האצות גדלים ומוחזקים במים ולא יונקים מהאדמה, ומגדלים אותם על גבי רשת שמונחת לגמרי מן הקרקע, אף שלמראית העין נראים כנטועים במקומם. ודומה לפטריות, שמבואר **בשו"ע** (או"ח סימן ד סעיף א) שמברכים עליהם שהכל. והוסיפו שאם האצות יבשות לגמרי ואין בהם שום טעם ונאכלים לרפואה וכדומה, אין מברך עליהם, כדין אכילה שאין בה הנאה.

2. הרוב פוסטו את המיעוט

הרוב הוא העיקר: נפסק **בשו"ע** (סימן רח סעיף א) מאכל שיש בו עיקר וטפל, מברך על העיקר ופוסטו את הטפל. וכתב **המשנ"ב** (ס"א), שעיקר וטפל נאמר התערובות שני מינים, שהאחד הוא העיקר והשני לא תקן את העיקר ולהכשירו, ואם אפילו אם שני המינים עיקרים ומין אחד מרובה מהמין השני, הרוב הוא העיקר.

רוב הוא לא רק באותו מין, אלא גם בשני מינים שמברכים עליהם אותה ברכה, כמו שאצינו לגבי סלט פירות שהורו **הגרש"ז אויערבאך זצ"ל** ו**הגר"ש אלישיב זצ"ל** (וזאת הברכה עמוד 94, שיערי הברכה פרק טו הערה כה), ששני סוגי פירות העץ נחשבים 'רוב' ביחס לפירות שברכתם האדמה, מחמת ששניהם שוים לאותה ברכה.

רוב שאינו ניכר: מוכח **בפרי מגדים** (סימן רח משבצות זהב ס"ק ז), בשם **הפריט"ה**, שרוב הוא אפילו במעט יותר מחצי. וכך הורה למעשה **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (קובץ ישרון גליון לג עמוד תקפ"ד), שהרוב פוסטו את המיעוט גם כאשר הוא רוב שלא ניכר לעינים, שדין 'רובו ככולו' תלוי במציאות ולא לפי מה שניכר לעין, ואם לא ידוע מה הרוב, לא צריך לטרוח ולמדוד בכלי מדירה, לדעת מה הרוב ומה המיעוט, ורשאי לברך על כל מין בנפרד את ברכתו.

בירור המציאות: לגבי מאכל הסושי, לאחר הרבה מדידות התברר, שבדרך כלל האורז אינו רוב מוחלט, ונע בין 40-50% מכלל הסושי. ואם אדם מוסיף יותר אורז, כדי שיהיה יותר מ-51%, לדעת **הגרי"א אלכסנדר אריה מנדלבוים שליט"א** (במאמרו בירורין), ו**הגרי"ש שמואל יוסף שטיינברג שליט"א** (שיערי הברכה עמוד תרנ"ב), ו**הגרי"ח נח אייזיק אהלבוים שליט"א** (מחבר ספר מנחת נתן, מובא בספר מציזון תצא תורה עמודים תקצג-תקצט) מברך מזונות על

האורז שהוא הרוב, ופוסטו את השאר, כדין תערובת שמברכים על הרוב ופוסטו את המיעוט. ואם הירקות הם הרוב, מברך עליהם האדמה ופוסטו את השאר. והוסיף **הגרי"ח נח אייזיק אהלבוים**, שדנים רוב רק ביחס לאורז והדג, ולא לגבי הירקות.

מאידך, לדעת הגרי"ח צבי ובר שליט"א אין יכול לברך על הסושי מזונות אף שהוא רוב ולפטור את המיעוט, כיון ששני המינים לא מעורבים או מבושלים יחד, והסושי הוא בעצם איגוד של כמה מינים כאחד, אבל אינם תערובת אחת, ולא שייך בזה הדין של הרוב אחר הרוב. ואף הטיגון שעושים בחלק מסוגי הסושי, אינו הופכו לחפצא אחת.

יש לדמותו למה שכתב **המשנ"ב** (סימן קס"ח ס"ק מה), בדין שמברך על הדובשניץ ופוסטו את המרקחת, שהינו רק אם נאפה ביחד, אבל אם לא נאפה ביחד, ואחרי האפייה הניח את המרקחת על הדובשניץ, כוונתו לא לכולל את שניהם ואין המרקחת בא ללפת את הדובשניץ ומברך גם על המרקחת.

ועתה **הכנס אחד שליט"א**, שבכל מצב נחשב שהאורז הוא 51%, לפי שהאצות אינו טוב למאכל כל כך כפי שהוא, ומסתבר שאינו בחשבון האחוים, והאורז ביחס לשאר הרכיבים של הירקות והדגים הוא 51%, כל שדג נאפה ראוי למאכל כפי שהוא, מכל מקום הוא עיקר החשיבות, אבל אצות ים לבד אין בהם שום חשיבות והרי הם כתבלין. ועוד לפי מה שיוואר להלן בגדרי עיקר וטפל נוכח לומר שהעיקר בסושי הוא האורז, ולכן אף שאינו רוב, דינו כעיקר וטפל שמברך רק על האורז ופוסטו את השאר, ואף שהדג יותר טעים ויקר, עדיין עיקר המנה הוא האורז ולא רק האחוים.

אולם כמה מורי הוראה שליט"א חלקו על סברא זו, שאין מציאות של סושי בלי אצות ים, והאוכלים חפצים בו שהוא מאכל בריא וטעים, ולא שייך לבטלו מחשבון האחוים, והאורז אינו עיקר חשיבות המאכל, אלא אחד מן הרכיבים בלבד ולא שייך לומר שהאורז עיקר והשאר טפל.

אם יש אופן שהירקות הם הרוב במאכל, יברך 'האדמה' ופוסטו גם את האורז, וכמבואר **בשו"ע** (סימן רח סעיף ז) שאם עירב את האורז בתבשיל אחר, והתבשיל האחר הוא הרוב, מברך עליו ככרכת אותו תבשיל (מפורש, שאין 'כל שיש בו' באורז, ולכן אין האורז העיקר), ואף שהירקות הם כמה סוגים, מכל מקום מצטרפים להיות רוב כמו שהובא לעיל דברי הפוסקים לגבי 'סלט פירות'.

רוב יחסי: כמה למינים רצו לטעון, שלמרות שהאורז הוא רק 40% מכלל הסושי, עדיין צריך לברך רק עליו כדין רוב ומיעוט, כיון שהאורז מרובה ביחס לכל המינים האחרים לחוד, וכיון שלגבי כל מין הוא מרובה, נמצא גובר עליו ומבטלו, ודין הוא לברך רק מזונות על האורז ויפטור את כל השאר.

אולם למעשה אין לסמוך על סברא זו להלכה, כפי שביאר **הגרי"א אלכסנדר מנדלבוים שליט"א** (מחבר ספר וזאת הברכה, קובץ ישרון גליון לג עמוד תקפה), שמפורש **בשער הציון** (סימן רה ס"ק ל) שהסברא לברך בתערובות רק על הרוב ויפטור את המיעוט, הוא מהדין שנאמר בכל התורה 'רובו ככולו' והמיעוט בטל לגבי הרוב שפוטרו בברכתו, ואם כן פשוט, שרק אם האורז הוא 51% מכלל התערובות, שייך לומר 'רובו ככולו', אבל אם האורז הוא רק 40% מכלל הרכיבים, לא נחשב 'רובו ככולו', וצריך לברך על כל מין ומין.

3. מברך רק על העיקר

עיקר וטפל: כאמור, בכללים של עיקר וטפל יש כמה אופנים כדי שיחשב עיקר וטפל. 1. הטפל לא תקן ולהכשירו את העיקר (יש שאין רוצה בכל שטעם הטפל כמו דג מליח ופת עמוש שיש לזיקקו בגרוננו, ואפילו כאשר רוצה את טעם הטפל להטעים את העיקר, כמו בקוגל עם מלפפון חמוץ). 2. הרוב הוא העיקר, ופוסטו את המיעוט הטפל (רוב מאותו סוג, או אפילו שני סוגים שברכתם שוה).

מבואר במשנ"ב (סימן ריב ס"ק ו) אם אוכל פת כיסיון עם גבינה או שאר דבר ללפת בו אף שהם גם חביבים עליו ותאכל אכילם, מכל מקום מברך רק על הכיסיון שהוא העיקר אצלו, וכן בכל דבר שאוכל עם מין אחר ללפת בו נחשב רק כטפל. וכתב **הגרי"א אלכסנדר מנדלבוים** (ישרון עמוד תקפ"ג) שכל דג בתנאי שאין רצונו ללכת לאכול את המין השני, וכמו שכתב **האורח משה** (או"ח חלק ד סימן מג) לגבי גביעי גלידה האם לברך על הגביע כאשר אין רצונו אלא בגלידה שבתוכו, אף אוכלין אותן מחמת שהן עכ"פ שם, יברכו רק על הגלידה ויפטורו

ביניהם, מברך עליהם ברכה אחת 'להפריש תרומות ומעשרות'.
ובספר **יד אליהו** (רגולר, חלק א סימן יא בהערה למטה) כתב, שאם אוכל כמה מינים ביחד, כעין שמצינו לכולל על המחיה ועל הגפן ועל הפירות בברכה אחת (סימן רח סעיף יב), כך גם אם בירך עליהם בתחילה ברכה אחת ואמר את הברכות ביחד 'בורא פרי העץ בורא פרי האדמה' יצא. והנה בכך החיים כתב שמועיל בדיעבד, והיד אליהו כתב שיוצא ולא הזכירו צעה זו בתחילה במקום ספק.

ובחזון איש (או"ח סימן לד ס"ק ז), מקשה מדוע אין כוללים בברכה ראשונה שני ענינים, שיברך ויאמר בורא פרי העץ ופרי האדמה, וכדומה. ותיירך כיון שאין חותם בה, דינה כברכת החתימה שאין חותמים בתרתי. ועוד, כיון שאין להפסיק בין הברכה לטעימה, אין לברך על שנים, ואף שיכול לטעום משניהם כאחת, מכל מקום תקנת חכמים שהיו מחולקים לברכות נפרדות. מבוואר מדבריו שאין לצרף שני ברכות כאחד. **ובמנחת שלמה** (חלק ב סימן ד אות כא) כתב שאם מסתפק מה ברכת המאכל, אינו יכול לברך את שתי הברכות ברצף, דהוי כמתכוין מראש להפסיק באמצע הברכה.

כל הספרים שהוזכרו, מדברים כאשר כורך שני ענינים בברכה אחת, אלא שאין יכול לברך שני ברכות נפרדות זה אחר זה מטעם הפסק, ולא מצינו רצף של ברכות הנהנין בלי אכילה אחר הברכה, ואינו דומה לקידוש שמברך הגפן וברכת הקידוש אינו הפסק בין הגפן לשתיית היין, וכן ברכת 'לישב בסוכה' אחר ברכת הקידוש או המוציא אינו נחשב הפסק, כי שם כך סדר הברכות.

וכמבואר **בפרי מגדים** (משבצות זהב סימן ריא ס"ק ב), כאשר יש לו מאכלים מסופקים אינו רשאי לברך העץ ואח"כ ברכת האדמה, מחשש הפסק בין הברכה הראשונה לאכילה, הן מחמת שאוכל ביניהם, ומשום הברכה שמוסיף באמצע, וסיים הפרי מגדים, שאם יכרוך שניהם בברכה אחת ויאמר 'בורא פרי העץ בורא פרי האדמה' מסתפק אם הוי הפסק והנהיג בצ"ע. [יש לעיין לפי דבריו, האם בסושי שאוכל כאחד את כל המינים, אולי אינו הפסק, אפילו כאשר מברך כמה ברכות בזה אחר זה] וצ"ע.

5. בתוך הסעודה

המוציא: אם אוכלו בתוך הסעודה אין צריך לברך עליו שהרי נפטר בברכת המוציא, ואף שאינו מלפת את הפת מכל מקום עשוי להשביע, כמבואר **בביאור הלכה** (סימן קעז ד"ה ללפת), וכל שעשוי להשביע גם נפטר בברכת הפת. ויש שפקפק בדבר, שכיון שיש לו חשיבות בפני עצמו, שוב אינו נפטר בברכת הפת. ובשלמא בכל מנה עיקרית בסעודה, כיון שבא להשביע טפל לפת, אבל סושי אינו בא להשביע.

ברכה אחרונה: לגבי ברכה אחרונה, אם אינו אוכלו בסעודה, מברך אחריו בורא נפשות, ואם אוכלו בתוך הסעודה נפטר בברכת המזון.

המזונות הטפל להם. אבל אם רצונו גם על מין השני, אלא שעיקר דעתו על מין אחד, לא נפטרים כולם.

ולפי זה לגבי הסושי, לדעת הג"ר **צבי ובר שליט"א**, אם רצונו במין אחד בלבד, דינו כעיקר וטפל ויברך רק על העיקר ופוסט את הטפל, אבל אם רצונו בכל המינים, יקח מכל מין קצת ויברך עליו, ואם מסתפק ולא ברור לו מה העיקר אצלו, כדי שלא יכנס לחשש ברכה שאינה צריכה, עדיף להביא מכל ברכה מאכל אחר ולפטור את המין הנמצא בתערובת.

לדעת הג"ר **אביגדור בנבצל שליט"א** (מציון תצא תורה תשובה פד עמוד עח) תלוי בכל אחד מה העיקר אצלו. ויש לדמות לזה מה שכתב **האגרות משה** שהולכים כל אחד אחר מה שאצלו הוא העיקר, וכן הורה הגר"ש **אלישיב זצ"ל** (שעורי הגר"ש ברכות עמוד תפג) לגבי אכילת קוגל עם מלפפון חמוץ, שתלוי בכל אחד מה העיקר אצלו, ואם הקוגל העיקר והמלפפון טפל שבא להטעים, יברך רק על הקוגל.

4. מברך כמה ברכות

ארבע ברכות: לדעת הג"ר **אלכסנדר מנדלבוים שליט"א** (וזאת הברכה עמוד 408, יסודות קובץ לג עמוד תקפב), ליבון הברכה עמודים 43, 262), וכעין זה דעת הג"ר **שמואל יוסף שטיצברג שליט"א** (במענה לרבני הילכתא), כיון שאין כאן רוב ומיעוט, יקח מעט מכל מין קודם האכילה ויברך עליו את הברכה הראויה לו, אורז מזונות, אבוקודו העץ, ירקות אדמה, דג או אצה שהכל. ואין פוטרים את אחד זה, וגם אין חשש ברכה שאינה צריכה כיון שאינו תערובת שאחד מהם הוא השני, ולמרות שהאצה כביכול רק באה לעטוף את המאכל מכל מקום ברכת שהכל, כיון שהוא מאכל יקר ובריא, ומחשיבים אותו לחלק עיקרי באכילת הסושי. ואם יש ביכולת, עדיף ומובחר שפוסט על מאכלים אחרים שברכתם שוה, ויפטור את כל המינים.

ברכות ברצף: רעיון מיוחד הציע חכם אחד, שיכול את כל ארבעת הברכות ברצף בברכה אחת, בזה הלשון - 'בורא מיני מזונות בורא פרי העץ בורא פרי האדמה שהכל נהיה בדברו' או בנוסח קצר יותר 'בורא מיני מזונות ופרי העץ ופרי האדמה שהכל נהיה בדברו', ואחר כך יאכל את הסושי המורכב מכל 4 הברכות, ואינו הפסק דהוי ברכה אריכתא.

וחיבור שני ברכות ביחד, מצינו **בכף החיים** (סימן רו ס"ק יב), אדם שיש לו מאכל שברכתו העץ ומאכל שברכתו האדמה, ויבירך 'בורא פרי האדמה בורא פרי העץ', נראה שבדיעבד נפטר בשניהם ואין צריך לברך עוד, שהרי ברכה אחת פוטרת שני דברים אם מזכיר שניהם, כמו שמצינו **בשו"ע** (י"ד סימן שלא סעיף עח) לגבי המפריש תרומות ומעשרות זה אחר זה ולא הפסיק בדיבור

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **סושי:** במאכל הסושי אין מוצר שהוא רוב מוחלט מול כל שאר הדברים, כיון שהאורז הוא 50%-40 מהסושי, ושאר המרכיבים - ירקות, דג, אבוקודו ואצות, מכילים כ-15% כל אחד, והתחבטו מורי זמננו מה ברכת הסושי. כיון שיש לו רכיבים שברכתם מזונות, העץ, האדמה, ושהכל.
- ב. **עיקר וטפל:** יש סוברים שיברך רק 'מזונות' על האורז ויפטור את השאר כדין עיקר וטפל, שהאורז הוא העיקר, ויש אומרים שיברך רק שהכל שהדג הוא העיקר. ויש אומרים שיברך לפי מה שהעיקר אצלו.
- ג. **ארבע ברכות:** יש סוברים שצריך לברך על כל מין בפני עצמו את ברכתו הראויה, ויוציא מתוך הסושי מעט מכל מין ויברך עליו, אורז מזונות, אבוקודו העץ, ירקות האדמה, דג או אצות שהכל. ויש אומרים שעדיף לברך על מאכלים אחרים את ארבעת הברכות, כדי שלא יחשב ברכה שאינה צריכה, ואם ברור לו שאחד מהם העיקר אצלו, מברך עליו ופוסט את הטפל.
- ד. **רוב ומיעוט:** כאשר האורז או הירקות רוב כנגד השאר, מברך רק 'מזונות' או 'האדמה' ככרכת הרוב ופוסט את המיעוט, ויש אומרים שאין הרוב פוסט את המיעוט כיון שהמאכל לא התבשל ביחד והרי הם כמה מאכלים נפרדים האגודים יחד.
- ה. **בתוך הסעודה:** אם אוכלו בתוך הסעודה נפטר בברכת הפת. ויש שפקפקו בדבר, שכיון שיש לו חשיבות בפני עצמו, שוב אינו נפטר בברכת הפת. ברכה אחרונה - בורא נפשות, ובתוך הסעודה נפטר בברכת המזון.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: האם יש לחשוש לתולעים באצות ים?

מה הדין לגבי חשש תולעים באצות ים (נורי) והאם יש הבדל בין הסוגים השונים, ומה העצות לכך שנוקטים וועדי הכשרות.
האם מותר לטחון בכדי לבטל את התולעים, האם אצות שעברו עליהם י"ב חודש הדין שונה, האם הקליה של האצות מתירה את התולעים?
מקורות: **תולעת שני** (חלק א פרק ו), **בדיקת המזון כהלכה** (חלק א שער שני סימן ז, ט).

במדרו זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוח 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות' קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בפקס מספר 1532-6507823
4. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון מספר 288 בסך 100 שקל במזומן
האברך החשוב הרב יהודה רב שליט"א
כולל 'זכרון אליהו' אופקים

מדרו זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת האשה הצדקנית
מרת רבקה בת הר"ר יהודה אריה ע"ה
נלב"ע י"ד אלול תשע"ג ת.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

מברך רק שהכל

שהכל: לדעת הגר"ר פנחס אברהם מייערס שליט"א (דברי פנחס חלק א סימן כב עמוד קכט), בסושי שיש בו דג מברך רק שהכל, כי הדגים הם העיקר של הסושי, והאורז והירקות באים רק לדבק המאכל יחד, ולהפיג טעמו וריחו החריף, לרכן ולהטעים את האכילה, ונפטרים בברכת הדג דין עיקר וטפל. ואפילו אם לפעמים האורז רוב ביחס לשאר המרכיבים, מכל מקום העיקר הם הדגים, ולכן ברכתו שהכל.

ספק: יש שהוסיפו סברא שצריך לברך רק שהכל, שהרי בעצם יש כאן תערובת של 4 סוגי מאכלים שאף אחד אינו רוב, ולמרות שאורז ברכתו מזונות, אין בו את הכלל 'כל שיש בו', כי רק בחמשת מיני דגן אומרים שגם מיעוט דינו כרוב, אך אורז אינו מחמשת מיני דגן, וכל מה שברכתו מזונות הוא משום שהוא מזין. וכיון שאין יכול לברך על כל מין לחוד מחשש ברכה שאינה צריכה, יש לברך על כל התערובת שהכל, שוודאי פוטר את הכל. ועוד, שהרי שיטת הט"ז (או"ח סימן רח ס"ק ט) שכל מעלת האורז שמברכים עליו מזונות הוא רק כאשר האורז נאכל לבדו, אך אם מעורב עם מאכל אחר אין ברכתו מזונות, ואם האורז הוא הרוב 'מברך שהכל ופוטר את הכל'. ומטעם זה גם אם האורז רוב, אין לברך מזונות כי אם שהכל.
יש נוהגים לברך תמיד על אורז 'שהכל', ולפי שיטתם האורז ביחד עם הדגים והאצה, מהוים רוב מוחלט ומברך שהכל ופוטר את השאר. יש נוהגים לברך על האורז 'האדמה', ולפי שיטתם האורז מצטרף יחד עם הירקות ומברך 'האדמה ופוטר את השאר'.

עדכוני הלכה

קונטרס 'מילי דברכות'

קונטרס
מילי דברכות

הרב חיים מנחם יהודה רב שליט"א
אלול תש"ע

בשורה טובה לשוחרי ההלכה, הופיע ויצא לאור קונטרס נפלא 'מילי דברכות', ובו דברים מעשיים בהלכות ועניני ברכות, חלק א' דיני ברכות המצויים, חלק ב' ספקות בדיני ברכות, חלק ג חיזוק בעניני ברכות. ניתן להשיג בטלפון 054-8450803, או בשליחת מייל ל A0548450803@gmail.com.

נושא הגיליון הבא:

'תולעים באצות ים (נורי)'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדרו 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי גיוון
בית הוראה טלפוני
בידורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823